

Redaktör: Petter Olofsson debatt@di.se Telefon 08-573 650 00

Sveriges näringsliv är fast i en förlegad syn på kapitalism. Vi måste bort från att enbart tänka på aktieägarna, och gå mot en modell där fler intressenter ryms. Vi kallar det multikapitalism, skriver forskarna **Claes Svensson** och **Gösta Wijk**, Lunds universitet.

SLÄPP IN FLER ÄN AKTIEÄGARNA. Företag i ett modernt kapitalistiskt samhälle har ett antal jämbördiga intressenter: ägare, kunder, leverantörer, anställda, långivare, staten med flera, skriver debattörerna. Bilden är från Telia Soneras bolagsstämma och har inget direkt samband med texten.

FOTO: CLAES-GÖRAN FLINCK

Bort från aktieägarvärdet

Ett företag i det moderna kapitalistiska samhället har flera jämbördiga intressenter och måste drivas därefter. Den dominerande aktieägarvärdeslogiken måste ersättas med intressentvärdeslogiken. Det handlar då inte om ett pliktskyldigt intresse för csr i årsredovisningen utan om ett helt nytt tänkande – multikapitalism – där jämbördiga intressenter tillför olika slags riskkapital i syfte att åstadkomma tillväxt och er hålla utbyte av företagets verksamhet.

Vi befärdar att svenskt företagande, forskning och utbildning inte hänger med i utvecklingen. Vi frågar oss:

► Bedrivs forskning och utbildning vid universitet och handelshögskolor baserat på erfarenheter och kunskaper från dagens form av kapitalistiskt marknadssystem?

► Samverkar företagsledare och forskare för att dokumentera, sprida erfarenheter och skapa hjälpmedel som kan vägleda till framtidens kapitalistiska system?

Vi är övertygade om att svaren på dessa två frågor är nej, vilket är allvarligt för Sverige och försvagar företagets konkurrenskraft. Företagens samhällsroll har diskuterats under många år. Milton Friedmans manchesterliberala ståndpunkt var att företag är risktagande kapitalassocieringar vars uppgift och ansvar är att kapitalet växer. Styrelser och företagsledningar skulle agera därefter och den grundläggande logiken

var aktieägarvärde, shareholder value.

Vi hävdar att företagets roll i dagens värld är annorlunda och inte kan baseras enbart på en enda intressent, ägarna. I stället har företag i ett modernt kapitalistiskt samhälle ett antal jämbördiga intressenter: ägare, kunder, leverantörer, anställda, långivare, staten. Det kallas intressentvärdeslogik, stakeholder value logic.

Vi är på väg mot multikapitalism där jämbördiga intressenter tillför

olika slags riskkapital, som penningkapital, kunskapskapital, humankapital, engagemangskapital, legitimitetskapital, förtroendekapital och naturkapital.

Ett par goda exempel där en modern intressentvärdeslogik tillämpas kan nämnas. En norsk bankdirektör förklarade inför en marknadsexpansion till övriga Norden att syftet inte enbart var att försöka öka värdetillväxten för

ägarna. I lika hög grad skulle man bidra till att medarbetarna kände stolthet och glädje inför ökade karriärmöjligheter och utlandstjänst. Kunderna skulle känna ökad tillfredsställelse inför ett förbättrat produktsortiment.

I sin enkelhet visar detta på en modern intressentvärdeslogik.

I Storbritannien har en intressant utveckling skett. I den nya brittiska företagslagstiftningen är styrelsens uppgift att främja företagets framgång och alla aktieägare ska gynnas. Dessutom ska styrelseledamöter ta hänsyn till ett antal olika faktorer i sitt beslutsfattande: de långsiktiga konsekvenserna av beslut, de anställdas intressen, behovet av att främja företagets affärsförbindelser med leverantörer, kunder och andra, påverkan på samhället och miljön, önskan om att behålla ett bra rykte om höga krav på affäretik samt behovet av att agera rättvist mot olika intressenter.

Hur ser då en intressentvärdeslogik ut i praktiskt styrelsearbete och företagsledning? Olika intressenters mål måste balanseras av styrelse och företagsledning. I relationen till ägare och andra finansiärer gäller det att skapa lösningar på frågor om utdelningspolitik, tillväxtstrategi och riskprofil för att finna en balans mellan å ena sidan styrelsens och företagsledningens uppfattning om företagets mål och strategier och å andra sidan ägarernas värderingar.

Företagsledning och styrelse kan söka efter gemensamma värden mellan medarbetare och företagets mål och strategier när det gäller karriärmöjligheter, engagemang och utvecklingsmöjligheter.

På motsvarande sätt krävs av en

modern företagsledning att en kontinuerlig och kvalificerad dialog förs också med andra intressentgrupper i strävan att balansera gemensamma värden med företagets verksamhet. Framgångsrikt företagsledning kräver statsmannaskap.

Vi uppmanar företagsledningar och styrelser att berätta (varför inte i Dagens industri) om sina framgångar och motgångar när det gäller att tillämpa en intressentvärdeslogik vid ledningen av företag.

Vi uppmanar också forskare att redovisa hur intressentvärdeslogiken kan tillämpas och hur forskningsresultaten omsätts i utbildningen av blivande företagsledare.

Vi uppmanar också våra lagstiftande politiker att studera den nya engelska lagstiftningen om bolagsstyrning och fundera över om den svenska aktiebolagslagen skulle kunna förnyas i en riktning likt den i Storbritannien.

CLAES SVENSSON
professor vid ekonomihögskolan vid Lunds universitet

GÖSTA WIJK
docent vid ekonomihögskolan vid Lunds universitet